

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**
RPO-586614-X/08/MS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa,kwietnia 2008 r.

RPO-586614/08

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2008 -05- 05
ZAL.	3/12 NR 1142448

Notatka służbowa
z wizytacji Aresztu w celu Wydalenia i Ośrodka Strzeżonego dla Cudzoziemców
mieszczących się przy Nadbużańskim Oddziale Straży Granicznej
w Białej Podlaskiej

W dniu 24 kwietnia 2008 r. z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, Tomasz Gellert – Dyrektor Zespołu Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców Biura RPO oraz Marcin Sośniak – specjalista w ww. Zespole przeprowadzili wizytację Aresztu w Celu Wydalenia oraz Ośrodka Strzeżonego dla Cudzoziemców przy Nadbużańskim Oddziale Straży Granicznej w Białej Podlaskiej. Celem wizytacji było zapoznanie się z warunkami panującymi w Areszcie i Ośrodku Strzeżonym oraz ze stanem przestrzegania praw osadzonych w nich cudzoziemców.

W trakcie wizytacji przeprowadzono rozmowy z Naczelnikiem obu placówek oraz z pełniącymi w nich służbę funkcjonariuszami SG, a także z osadzonymi cudzoziemcami. Zapoznano się również z losowo wybraną dokumentacją prawną, dotyczącą umieszczenia i pobytu cudzoziemców w Areszcie w Celu Wydalenia lub w Ośrodku Strzeżonym.

Spostrzeżenia i uwagi.

1. Areszt w Celu Wydalenia oraz Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców zajmują kompleks częściowo nowych, częściowo wyremontowanych budynków należących do Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej. Teren wokół obiektu jest w sposób odpowiedni zabezpieczony wysokim na około 3 m., podwójnym ogrodzeniem (od zewnątrz ogrodzenie pełne, zwieńczone drutem kolczastym, od wewnątrz metalowa siatka).

Wejście do obiektu prowadzi przez budynek administracyjny, w którym – poza częścią biurowymi – mieści się: tzw. śluza wjazdowa dla pojazdów służbowych, służących do przewozu osób osadzonych, pokoje wykorzystywane do kontroli osobistej nowo przyjmowanych cudzoziemców oraz trzy, wspólne dla Aresztu i Ośrodka Strzeżonego, sale widzeń.

Salę widzeń wyposażone zostały w odpowiednią do swoich funkcji liczbę stołów i krzeseł. Od korytarza pomieszczenia te oddzielone są przeszklonymi drzwiami, co umożliwia funkcjonariuszowi dyżurnemu stałą ich obserwację.

Na pobyt cudzoziemców przeznaczono największy, czterokondygnacyjny budynek. Na parterze budynku, w wydzielonej jego części, znajdują się pomieszczenia Aresztu w Celu Wydalenia. W sąsiedztwie Aresztu zlokalizowane są pokoje służbowe, a także odpowiednio wyposażony gabinet lekarski wraz z pokojem zabiegowym oraz punktem szczepień i izolatkami dla chorych. Pozostałe piętra budynku zajmuje Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców.

Wejście do pomieszczeń Aresztu w Celu Wydalenia prowadzi obok izby dyżurnej, wyposażonej w odpowiedni system alarmowo – przyzywowy oraz instalację telefoniczną, zapewniającą bezpośrednie połączenie z funkcjonariuszem dyżurnym. W dyżurce mieści się także centrala systemu monitoringu telewizyjnego.

W skład Aresztu wchodzi pięć cel mieszkalnych, przeznaczonych dla trzech (2 cele) lub sześciu osób (pozostałe). Docelowo Areszt liczy zatem 24 miejsca. Pomieszczenia te wyposażone zostały w drewniane prycze, stoły i ławy przymocowane do podłóg oraz metalowe szafy na rzeczy osobiste osadzonych. Okna w celach – zabezpieczone od wewnątrz metalową siatką – zapewniają cudzoziemcom należyty

dostęp do światła słonecznego. Pomieszczenia mieszkalne są również w odpowiedni sposób oświetlane światłem elektrycznym. W ocenie osób wizytujących, w celach zapewniono także należyłą wentylację.

Zwrócić w tym miejscu należy uwagę, iż w każdej z cel mieszkalnych znajduje się interkom zapewniający bezpośrednie połączenie z izbą dyżurną.

Na korytarzu Aresztu znajduje się wspólne pomieszczenia sanitarne, wyposażone w odpowiednią liczbę umywalk, toalety oddzielone drewnianą przegrodą o wysokości ok. 1 metra oraz natryski. Jak wynika z wyjaśnień funkcjonariuszy Straży Granicznej pełniących dyżur w Areszcie, dostęp do sanitariatów zapewnia się osadzonym na każde ich życzenie, bez nieuzasadnionych ograniczeń.

Cudzoziemcom umieszczonym w Areszcie w Celu Wydalenia udostępniono oddzielny plac spacerowy. Jego funkcje pełni pozbawiony zieleni, wyłożony kostką betonową teren, zabezpieczony odpowiednio ogrodzeniem o wysokości ok. 3 metrów, zwieńczonym drutem kolczastym.

Pozostałe piętra budynku głównego zajmuje Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców. Odpowiednio: na I piętrze – mieści się oddział rodzinny i małoletnich, na II piętrze – oddział żeński, na III – oddział męski. Na każdej kondygnacji znajduje się izba dyżurna, z dostępem do instalacji telefonicznej, systemu alarmowego i monitoringu telewizyjnego.

Docelowo Ośrodek przeznaczony jest na pobyt 152 osób. Cudzoziemcom udostępniono łącznie 26 pokoi mieszkalnych (od dwu do dziewięcioosobowych). Wszystkie pokoje wyposażone zostały w odpowiednią liczbę metalowych łóżek piętrowych, stoły, krzesła oraz szafy na rzeczy osobiste cudzoziemców. Okna w pokojach zabezpieczone są metalową siatką. Zdaniem osób wizytujących zapewniają one osadzonym należyty dostęp do światła słonecznego. Pomieszczenia te są również w odpowiedni sposób oświetlane światłem elektrycznym. Zapewniono w nich także właściwą wentylację.

Przebywającym w Ośrodku Strzeżonym cudzoziemcom udostępniono odpowiednią liczbę pomieszczeń sanitarnych. W każdym znajdują się umywalki, natryski oraz muszle ustępowe, oddzielone od reszty tych pomieszczeń przegrodami o wysokości 1 metra.

Na każdym z oddziałów Ośrodka Strzeżonego znajdują się ogólnodostępne pomieszczenia kuchenne, służące do samodzielnego przygotowywania posiłków i przechowywania żywności. Pomieszczenia te wyposażone zostały w kuchenki elektryczne oraz urządzenia chłodzące. Zapewniono w nich także dostęp do bieżącej wody.

Spośród pozostałych pomieszczeń udostępnianych przebywającym w Ośrodku cudzoziemcom wymienić należy sale telewizyjne, świetlicę dla dzieci i małoletnich oraz bibliotekę z księgozbiorem obcojęzycznym.

Teren przed budynkiem głównym pełni funkcję placu sportowo – rekreacyjnego dla cudzoziemców przebywających w Ośrodku Strzeżonym. W tym celu został on wyposażony w odpowiednią infrastrukturę (np. boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią). W sąsiedztwie placu znajduje się stołówka przeznaczona wyłącznie dla osób umieszczonych w Ośrodku Strzeżonym.

W dniu wizytacji wszystkie udostępniane osobom osadzonym pomieszczenia Aresztu i Ośrodka Strzeżonego utrzymane były w bardzo dobrym stanie technicznym oraz należytej czystości.

2. Cały obiekt jest monitorowany. W budynku administracyjnym mieści się centrum monitoringu „zewnątrznego”, obejmującego swym zasięgiem teren wokół obiektu. Osobne centrale monitoringu znajdują się w izbach dyżurnych Aresztu i Ośrodka Strzeżonego. Zaznaczyć przy tym należy, iż w Areszcie w Celu Wydalenia monitoringiem objęte są zarówno korytarze, jak i cele mieszkalne, podczas gdy w Ośrodku kamery telewizyjne usytuowane są wyłącznie na korytarzach.

W Areszcie w Celu Wydalenia oraz na każdym z oddziałów Ośrodka Strzeżonego na jednej dwunastogodzinnej zmianie dyżur pełni – w zależności od potrzeb - 3 lub 4 funkcjonariuszy Straży Granicznej. Z zapewnień Naczelnika placówki wynika, iż część z nich posługuje się językami obcymi – w tym językiem rosyjskim - w stopniu umożliwiającym porozumiewanie się z osobami osadzonymi. Godny odnotowania jest również fakt, iż funkcjonariusze pełniący służbę na terenie wizytowanej placówki odbywają szkolenia z zakresu kontaktów międzykulturowych.

3. W dacie wizytacji, w Areszcie w Celu Wydalenia osadzonych było 13 cudzoziemców. W Ośrodku Strzeżonym przebywały natomiast 42 osoby dorosłe oraz dziesięcioro dzieci i małoletnich. Osadzeni pochodzili głównie z Czeczenii, Dagestanu, Wietnamu i Gruzji.
4. Cudzoziemcy osadzeni w Areszcie w Celu Wydalenia korzystają z prawa do spaceru na wolnym powietrzu w wymiarze 1 godziny dziennie. Jak wynika z zapewnień Naczelnika placówki, prawo to nie jest w żaden sposób ograniczane (z wyjątkiem sytuacji, gdy jest to konieczne ze względu na zalecenia lekarza).

Cudzoziemcy osadzeni w Areszcie nie mogą przebywać w innych celach mieszkalnych niż te, w których zostali zakwaterowani. Nie mają także możliwości swobodnego poruszania się po korytarzu Aresztu. Zwrócić także należy uwagę, iż cudzoziemcom tym nie zapewnia się dostępu do sal telewizyjnych lub świetlicy. Tym samym, poza godzinnym spacerem, praktycznie przez całą dobę osadzeni przebywać mogą wyłącznie w swoich celach. Tak ścisła izolacja – zdaniem osób wizytujących – wydaje się być nieuzasadniona. Może również stanowić nadmierną uciążliwość dla przebywających w Areszcie osób.

Cudzoziemcy zamieszkujący w Ośrodku Strzeżonym korzystają z minimum godzinnego spaceru dziennie, przy czym - jak wynika z informacji przekazanych przez Naczelnika Ośrodka - czas spaceru przedłużany jest często – za zgodą funkcjonariusza dyżurnego – do dwóch, trzech godzin dziennie. Powyższe zasady dotyczą zarówno dorosłych, jak i przebywających w placówce małoletnich. Podkreślić jednakże należy, iż w rozmowach z osobami wizytującymi cudzoziemcy zwracali uwagę, że czas przeznaczony na spacer rzadko przekracza godzinę dziennie.

Podczas spacerów cudzoziemców nadzorują wyznaczeni funkcjonariusze SG.

Osoby przebywające w Ośrodku Strzeżonym mają możliwość swobodnego przemieszczania się w obrębie piętra, na którym zostali zakwaterowani. W czasie wolnym osadzeni mają także dostęp do sali TV. Poruszanie się pomiędzy piętrami możliwe jest natomiast wyłącznie za zgodą funkcjonariusza dyżurnego. Wspomnieć w tym miejscu należy również, iż dla dzieci i małoletnich organizowane są zabawy i zajęcia grupowe, wzbogacone o elementy nauki języka polskiego.

Cudzoziemcy umieszczeni w Areszcie w Celu Wydalenia i Ośrodka Strzeżonym korzystają także z prawa do widzeń z osobami bliskimi. Zgodę na odbycie widzenia wydaje bezpośrednio Naczelnik placówki, po uzgodnieniu z organem, do dyspozycji którego pozostaje zainteresowany widzeniem cudzoziemiec. Uzgodnienia przeprowadzane są telegraficznie: Naczelnik placówki przesyła wspomnianemu organowi formularz zawierający dane osoby odwiedzanej i osoby odwiedzającej. Z zapewnień Naczelnika placówki wynika, iż procedura uzyskiwania zgody na widzenie nie trwa dłużej niż 30 minut.

Podczas każdego widzenia na korytarzu, przy którym mieszczą się sale widzeń przebywa funkcjonariusz SG.

Wszystkim cudzoziemcom umożliwia się również prowadzenie korespondencji i otrzymywanie paczek. Do dyspozycji osadzonych pozostaje także automat telefoniczny.

Cudzoziemcom zapewniono całodzienne wyżywienie, złożone z trzech posiłków. Przygotowywane i dostarczane są one do Aresztu i Ośrodka Strzeżonego przez firmę cateringową z Białej Podlaskiej trzy razy dziennie. Posiłki wydawane są w naczyniach jednorazowego użytku. Cudzoziemcy przebywający w Areszcie w Celu Wydalenia spożywają je w celach mieszkalnych. Osoby umieszczone w Ośrodku Strzeżonym korzystają natomiast ze stołówek.

Jak wynika z zapewnień funkcjonariuszy SG, przygotowywana żywność dostosowywana jest do wymogów kultury i religii osadzonych. W razie konieczności stosowane są także odpowiednie diety. Zaznaczyć jednakże należy, iż w trakcie rozmów z osobami wizytującymi Cudzoziemcy sygnalizowali konieczność poprawy jakości posiłków i ich urozmaicenia.

Zainteresowani cudzoziemcy mogą dokonywać zakupów z własnych środków pieniężnych. Zakupy organizowane są dwa razy w tygodniu, a za ich wykonanie odpowiedzialni są funkcjonariusze SG.

Opiekę medyczną na terenie Aresztu i Ośrodka Strzeżonego sprawuje jeden lekarz. Dyżury lekarskie odbywają się codziennie, w godzinach wieczornych przez ok. 3 godziny. Na terenie obiektu codziennie dyżur pełnią także pielęgniarki.

Jak wynika z uzyskanych informacji, personel medyczny nie posługuje się językami obcymi w stopniu umożliwiającym prowadzenie wywiadu medycznego. W

każdym badaniu uczestniczy zatem w charakterze tłumacza wyznaczony funkcjonariusz Straży Granicznej.

W razie konieczności skorzystania z pomocy specjalistycznej, cudzoziemcy przewożeni się do właściwych zakładów opieki zdrowotnej na terenie Białej Podlaskiej. Osadzeni zapewniony mają także dostęp do stomatologa.

Jak wynika z informacji uzyskanych od funkcjonariuszy SG, wszystkim cudzoziemcom zapewniono dostęp do podstawowych środków higieny, jak mydło, pasta do zębów czy pianka do golenia. Rzeczy osobiste osadzeni biorą we własnym zakresie w udostępnionych w tym celu pralkach automatycznych. Personel zapewnia przy tym proszek do prania.

5. Wszyscy cudzoziemcy umieszczeni zostali w Areszcie oraz Ośrodku Strzeżonym na podstawie nakazów przyjęcia i postanowień właściwych sądów rejonowych.

Z uzyskanych informacji wynika, iż w chwili przyjmowania do właściwej placówki cudzoziemcy są informowani o treści obowiązującego w niej porządku wewnętrznego. Tekst porządku wewnętrznego Aresztu wywieszony został ponadto – w polskiej wersji językowej – w celach mieszkalnych.

Cudzoziemcom zapewniono także możliwości zapoznania się listą adresową właściwych organów, instytucji i organizacji pozarządowych. Poczynione ustalenia wskazują, iż osadzeni nie mają zapewnionego należytego dostępu do broszur lub ulotek informacyjnych, dotyczących przysługujących im praw oraz ciążących na nich obowiązków.

6. W trakcie rozmów z osobami wizytującymi cudzoziemcy nie zgłaszali zastrzeżeń co do warunków bytowych panujących w Areszcie i Ośrodku Strzeżonym. Osadzeni zwracali jednak uwagę na uciążliwość związane z ograniczeniem możliwości przebywania na wolnym powietrzu. Skargi dotyczyły między innymi wpływu tych ograniczeń na zdrowie dzieci i małoletnich przebywających w Ośrodku Strzeżonym.

Wnioski i zalecenia.

- Warunki bytowe panujące w Areszcie w Celu Wydalenia i Ośrodku Strzeżonym dla Cudzoziemców uznać należy za bardzo dobre.
- Należy rozważyć zmianę zasad organizowania czasu wolnego cudzoziemcom przebywającym w wizytowanej placówce, zmierzającą między innymi do zapewnienia osadzonym – zwłaszcza dzieciom i małoletnim umieszczonym w Ośrodku Strzeżonym – możliwości dłuższego przebywania na wolnym powietrzu.

Marcin Sośniak

Specjalista